

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Третій Тост

2023 рік • ЧЕРВЕНЬ • № 11-12 (731–732)

Гуманітарна допомога обухівських «афганців» прибула в Херсон. Фотозвіт про їхні добрі справи і поїздку миронівських ветеранів на схід – див. на 2-й стор.

СВОЇХ НЕ КИДАЄМО!

Братерство і взаємодопомога не один раз ставали в нагоді воїнам-«афганцям» на перевалі Саланг і в Кандагарі. Своїх не кидаємо, допомагати один одному – такий досвід винесли з полум'я боїв ветерани війни в Афганістані. Такий самий досвід набуває тепер вся Україна, весь український народ в полум'я жорстокої російсько-української війни.

«СВОЇ» – це СЛОВО-ПАРОЛЬ, яке надавало наснаги бійцям у найважчі хвилини бою, слово, яке давало розуміння, що ти – не один, і допомога вже прибула. Зараз, коли росія веде підступну велику війну, метою якої є знищення України, знищення самого прагнення людей бути вільними, свої – це не тільки солдати, які воюють пліч-о-пліч з тобою, свої – це і дитина, яка під час війни дорослішає та свіє в лічені хвилини, це і бабуся, яка зі своєї мізерної пенсії відраховує гроші для ЗСУ, це всі українці, які, попри все, вірять у нашу Перемогу та кожен на своєму місці як може наближає її.

Листопад 2022 року. Збройні Сили України звільнили Херсон, і Криворізька міська організація Української Співпраці ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), голова якої Юрій Федосенко, Металургійна районна організація УСВА міста Кривого Рогу (заступник голови Микола Моряков) і Благодійний фонд соціальної підтримки населення Кривого Рогу були одними з перших, хто доставив гуманітарні вантажі до міста, яке і досі оговтується від окупації, потерпає від щоденних терористичних обстрілів, а тепер і від повені.

Гуманітарні вантажі, які для Херсона і населених пунктів звільненої Херсонщини збирали Благодійний фонд «Карітас Золочів УГКЦ» під керівництвом Михайла Сукмановського та Благодійний фонд «Чародійка» зі Львова (Наталія Степаненко), це безліч медикаментів і медичного обладнання для польових госпіталів і міських лікарень, засоби

гігієни, продукти харчування. Буржуйки, електричні обігрівачі, теплий одяг, які також були в контейнерах, зберегли здоров'я лікарів, які опікувались нашими пораненими солдатами, лікарів, які рятували життя херсонців, постраждалих від щоденних обстрілів. Постійні обстріли, мінна небезпека, але завдяки Володимиру Головченку ми змогли і маємо можливість доставляти гуманітарні вантажі до місця призначення в небезпечні райони. Криворізька міська організація УСВА у співпраці з Благодійним фондом соціальної підтримки населення Кривого Рогу та Металургійна районна організація УСВА регулярно допомагають Херсонській обласній організації УСВА, а також виконують запити херсонських медзакладів.

У спілкуванні з Херсонською міською організацією УСВА та військовими капеланами складаються списки потреб і плануються терміни виконання доставок, а Віктор Волошин – голова Дніпропетровського обласного об'єднання УСВА координує розподілення гуманітарних вантажів між Дніпровською обласною клінічною лікарнею ім. І. І. Мечникова, іншими лікарнями та госпітальми Дніпра, відправляє медикаменти на «нуль» нашим захисникам – бійцям ЗСУ.

Своїх не кидаємо, бо ми ж українці! Слава Україні!

Микола МОРЯКОВ,
заступник голови
Металургійної районної
організації УСВА.
Кривий Ріг – Херсон – Дніпро.

Заступник голови Херсонської обласної організації УСВА Віктор КІРЕЄВ приймає гуманітарний вантаж від побратимів.

МІЦНІСТЬ НАШИХ ВОЇНІВ ДАЄ РЕЗУЛЬТАТ, ДЯКУЮ ЗА ЦЕ КОЖНОМУ, ХТО ЗАРАЗ У БОЮ Звернення Президента України

БАЖАЮ ЗДОРОВ'Я, ШАНОВНІ УКРАЇНЦІ!

Провів сьогодні Ставку. Ключові доповіді – від командувачів оперативних напрямків, які найважливіші і найгарячіші, – «Хортиця» і «Таврія».

Бої жорсткі, але наш рух є, і це дуже важливо. Втрати у ворога саме такі, як нам потрібно. І хоч погода цими днями несприятлива – дощі наше завдання ускладнюють, але все одно міцність наших воїнів дає результат, і я дякую за це кожному, хто зараз у бою, кожному, хто підтримує наші бойові бригади на відповідних напрямках.

Генерали Сирський і Тарнавський доповіли сьогодні про успіхи, які вже маємо, про те, у яких точках фронту потребуємо посилення та якими діями можемо зламати більше російських позицій.

Дякую нашим хлопцям за кожен український прапор, який зараз повертається на законне місце в селах на щойно деокупованій території! Дякую й за вагоме поповнення нашого обмінного фонду!

Була доповідь Головокома – щодо загальної ситуації, МВС і СБУ – щодо стабілізаційних заходів на деокупованій території. Дуже активно працюємо з постачанням необхідної зброї, снарядів. Була й

доповідь розвідки щодо варіантів дій ворога. Наше оперативне домінування зберігаємо й посилюємо.

Окремо вдячний за Бахмут – збільшуємо наш контроль на цьому напрямку.

Була на Ставці сьогодні й підсумкова доповідь щодо готовності та неготовності укріплень по всій країні, у найбільших містах і в Києві. Доповідали міністри Клименко, Камішин і Кубраков. Результати, м'яко кажучи, невтішні. На п'ятницю будуть підготовлені відповідні проекти рішень – і щодо тих, хто відповідальний, і щодо забезпечення належного рівня захисту для наших людей в усіх українських містах.

Провів і кілька нарад щодо наших міжнародних заходів. Цей тиждень, як і завжди, зробимо дуже змістовним. Перше: готуємо нову підтримку зброєю від наших партнерів для наших воїнів. Друге: готуємо залучення більшої кількості світових суб'єктів до реалізації формули миру. Третє: працюємо, щоб Вільнюський саміт був справді змістовним.

Кожну деталь повідомлю.

І ще одне рішення, про яке варто сказати. Звання Героя України присвоєно підполковнику СБУ Василю Богачу, посмертно. За надзвичайну особисту хоробрість, за неодноразове затримання та знищення ворожих диверсантів. За захист Маріуполя й саме за такий героїзм, саме таку самопожертву, які не залишають жодних інших варіантів для України й українців, окрім перемоги.

Слава всім, хто б'ється заради України!

Дякую кожному й кожній, хто зараз у бою, на бойових постах і на бойових завданнях! Крок за кроком рухаємося вперед!

Віримо у перемогу. Вона буде!

СЛАВА УКРАЇНІ!

12 червня 2023 року.

Воїни-«афганці» – українській армії

ТЕПЛОВІЗОР ДЛЯ СПЕЦПІДРОЗДІЛУ

У всі часи в народі кажуть: народ і армія єдині. І це підтверджують останні події в ході повномасштабної війни України проти рашистських окупантів.

ПІДРІВАВШИ Каховську ГЕС, окупанти завдали великої шкоди не тільки навколишньому середовищу, але й населенню південних областей України. На деокупованих територіях ЗСУ як може допомагає населенню. А нам з вами сам Господь велів підтримати не тільки населення, але й наші Збройні Сили, тому що ми єдині у своєму бажанні перемогти ворога. Шепетівська Спілка ветеранів війни в Афганістані не є виключенням в плані надання допомоги ЗСУ та мирним жителям, потерпілим від агресії ворога. По місту були розставлені благодійні скриньки для збору коштів на потреби ЗСУ, організувалися благодійні концерти в громадських місцях. Приємно, що шепетівчани не втратили довіри до «афганців» і всіляко допомагають у зборі всього необхідного.

Днями волонтерської організації «Ветеран», що при Шепетівській СВА, стало відомо, що в одне із сіл Судилківської громади після поранення у відпустку прибув з передової боєць одного з спецпідрозділів. Ним виявився житель села Травлин Колба Олександр Миколайович.

Він розповів, що під час обстрілу їх позицій ворогом була втрачена частина військової амуніції, в тому числі тепловізор, а сам Олександр зазнав поранення.

Керівництвом волонтерської організації «Ветеран» було прийнято рішення передати спецпідрозділу, де служить Олександр Колба, придбаний напередодні тепловізор, який планували передати в інший спецпідрозділ.

У приміщенні Шепетівської СВА О. М. Колбі, який прийшов разом з сином Андрієм (до речі, теж ветераном АТО, як і батько), було передано тепловізор. За кілька днів прилад був використаний на передовій.

Шепетівські «афганці» щиро вдячні всім, хто донатив на тепловізор, зокрема міському голові В. В. Бузилю та депутатському корпусу міської ради, які надали суттєву фінансову допомогу для придбання приладу.

Збір коштів продовжуємо і сподіваємося на підтримку. Разом ми сила! Разом до Перемоги!

ВОЛОДИМИР ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.

За ініціативи УСВА в одному з підрозділів Збройних Сил України відбувся черговий творчий десант.

Подробиці – на 3-й стор.

Фотозвіт

СВОЇХ НЕ КИДАЄМО!

У цей тяжкий час війни та екологічного лиха Херсонщина відчуває допомогу всієї України. Велика наша вдячність «афганцям» Обухова і громаді міста. Сини обухівських ветеранів не тільки доставили вантаж, а й допомагали в евакуації людей із затоплених населених пунктів.

Вже на другу добу лиха гуманітарна допомога волонтера Валентини Луговської та її команди була у Херсоні. Майже з коліс воду, випічку та інші харчі перевантажували на човни і перевозили в затоплені райони міста.

Велика вдячність фонду «Проксен» в особі Олега Тимченка, чий вантаж передано потерпілим мешканцям селища Молодіжне. Дякуємо всім! Наближаємо Перемогу разом!

Валерій МІЩЕНКО,
голова Херсонської міської організації УСВА.

«Афганці» Миронівщини (Київська область) повернулися з поїздки на схід. Відвідали наших захисників в Кураховому, Костянтинівці, Дружківці, Слов'янську, Ямполі. Дякуємо всім, хто допомагав збирати вантаж. Разом до Перемоги!

У Верховній Раді України

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ І ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

УЧАСНИКИ «круглого столу» обговорили стан соціального захисту ветеранів і членів їхніх родин, починаючи з 24 лютого 2022 року, а також проблемні питання, які потребують вирішення, зокрема, щодо оформлення документів для набуття окремих статусів, забезпечення житлом, соціальним супроводом, реабілітаційними послугами та протезуванням.

«Нам потрібно чітко унормувати питання формування державної ветеранської політики, формування системи переходу з військової служби до цивільного життя, забезпечення системи соціальної підтримки ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб і членів сімей загиблих/померлих ветеранів, членів сімей загиблих/померлих Захисників і Захисниць України, забезпечення доступним житлом ветеранів війни, членів сімей загиблих/померлих ветеранів, членів сімей загиблих/померлих Захисників і Захисниць України шляхом формування потужного державного замовлення на будівництво соціального житла, відродження доступної системи іпотечного кредитування, розвитку ветеранського спорту, фізкультурної і спортивної реабілітації ветеранів, запровадження комплексних заходів, спрямованих на формування громадської ідентичності, реалізація заходів, спрямованих на героїзацію наших Захисників і Захисниць України і забезпечення гідного вшанування і увічнення пам'яті загиблих/померлих наших Захисників і Захисниць», – зазначив у вступному слові голова підкомітету з питань соціального захисту ветеранів Комітету Анатолій Остапенко.

Член підкомітету з питань соціального захисту ветеранів Комітету Ірина Никорак наголосила на важливості використання міжнародного досвіду в умовах реформування системи соціального захисту військовослужбовців. «Незважаючи на ті досягнення, які є сьогодні, наприклад, база «Є-ветеран», співробітництво з ОБСЄ, з ЄС у рамках проектів технічної підтримки, актуальними залишаються багато нерегульованих законодавчо питань, починаючи від набору на військову службу, закінчуючи системою соці-

У Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відбулося засідання «круглого столу» на тему: «Соціальне забезпечення ветеранів і привієнних до них осіб, виклики сьогодення та перспективи їх вирішення». Пам'ять загиблих Захисників і Захисниць України внаслідок збройної агресії РФ вшанували хвилиною мовчання.

ально-правового захисту під час військової служби та після її завершення. Йдеться про соціальну адаптацію ветеранів, медико-психологічну реабілітацію, житлові питання, працевлаштування, різні види страхування, ефективну комунікацію та, звичайно, зворотній зв'язок між державою та ветеранськими інституціями, – повідомила Ірина Никорак. – Одним з найболючіших питань наших військовослужбовців є оформлення статусу УБД. Ми разом повинні вирішити цю проблему, невідкладно запровадивши автоматичне надання статусу УБД на підставі документів Міноборони та інших силових відомств, не чекаючи на звернення військовослужбовця або родини загиблого Захисника чи Захисниці». За словами І. Никорак, окремого врегулювання потребують проблемні питання військовослужбовців, виведених у зв'язку з пораненням поза штат.

Гендиректор Директорату соціального захисту Міністерства у справах ветеранів України Руслан Приходько повідомив про напрацювання в питанні реалізації права Захисників і Захисниць України на отримання статусу учасника бойових дій, зокрема, добровольців, які брали безпосередню участь в обороні України, але не встигли вступити до офіційних військових формувань чи правоохоронних органів на початку широкомасштабного воєнного вторгнення. Також він акцентував увагу на питанні забезпечення житлом ветеранів війни. Бюджетними програмами у 2023 році на цю потребу передбачено 5,5 млрд грн. Цієї суми коштів достатньо для придбання житла 2300 родинам. Водночас загальна кількість родин військовослужбовців, які потребують поліпшення житлових умов, є більшою та постійно зростає. «Також ми чітко усвідомлюємо те, що значна частина житлових помешкань ветеранів війни і членів родин загиблих була пошкоджена або знищена в

результаті збройної агресії РФ, тому ми спільно з Оленою Шуляк (голова Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування) пріоритетували наші категорії в частині отримання компенсації за пошкоджене, а також зруйноване житло», – розповів Руслан Приходько, наголосивши на активній співпраці з Міністерством економіки України у створенні іпотечних програм для ветеранів війни.

Зазначалося про активну роботу Кабінету Міністрів України над реалізацією системи переходу від військової служби до цивільного життя, допомоги ветеранам у найближчі роки, відповідно до персональних життєвих обставин кожного з них, супроводу військовослужбовця після демобілізації в процесі адаптації до мирного життя. У Міністерстві соціальної політики України повідомили про напрацювання в частині соціальної підтримки військовозобов'язаного, військовослужбовця, ветерана та його сім'ї на всіх етапах несення військової служби й повернення до умов цивільного життя. Мінсоцполітики спільно з Міністерством оборони України провадить масштабне навчання працівників центрів комплектування та соціальної підтримки. При цьому опрацьовується створення патронатної служби при військових частинах для вирішення цивільних питань військового та його сім'ї, зокрема, за участі соціальних працівників.

Нагадаємо, що соціальні працівники вже працюють в рамках пілотних проектів у 17 закладах охорони здоров'я, супроводжуючи військовослужбовців, які отримали травму, в питаннях реабілітації та протезування.

Особлива увага Мінсоцполітики приділяється сім'ям, які об'єднуються після демобілізації військовослужбовців. «Пілотується послуга соціальної адаптації, яка

складається з двох рівнів. Перше – це тиждень відновлення сім'ї під супроводом військових психологів, цивільних психологів, соціальних працівників і соціальних педагогів. Усі працюють над якісною комунікацією в родині. Багато випадків, коли члени родин не бачилися тривалий час. Другий етап – це соціальна адаптація в громаді, – розповіла радник міністра соціальної політики України Наталія Кавецька.

Супровід ветерана після демобілізації, за словами заступника директора Департаменту – начальника відділу соціальної політики Сергія Кучеренка, також активно напрацьовується в Міноборони та Генеральному штабі. «Крім того, опрацьовується питання щодо збільшення грошового забезпечення військовослужбовців строкової військової служби та курсантів. Наразі мінімальне грошове забезпечення в ЗСУ – 20100 гривень».

Учасники «круглого столу» у своїх виступах інформували про напрацювання в питанні працевлаштування військовослужбовців після демобілізації. За словами заступника міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Анатолія Стельмаха, Міністерство спільно з Національним агентством України з питань державної служби завершує роботу над постановою уряду про створення кадрового резерву в органи державної влади на деокупованих територіях. «Пріоритетне право на обіймання посад на цих територіях надаватиметься саме ветеранам», – зазначив А. Стельмах.

Голова Асоціації підприємців-ветеранів АТО Сергій Позняк у свою чергу додав, що численна кількість військовослужбовців, які до війни займалися підприємницькою діяльністю, також потребуватимуть підтримки в процесі повернення до активного економічного життя після демобілізації.

Зазначалося, що державною допомогою в процесі реабілітації та адаптації особливо потребуватимуть особи з інвалідністю внаслідок війни, зокрема, ті, які частково або повністю втратили зір. Уповноважений Президента України з питань реабілітації учасників бойових дій Вадим Свириденко упевнений у необхідності створення реабілітаційного центру, де сприятимуть демобілізованим військовослужбовцям, які втратили зір, адаптуватися до умов життя в побутових питаннях, питаннях соціалізації та працевлаштування.

Голова підкомітету з питань соціального захисту і реабілітації осіб з інвалідністю та регулювання діяльності їхніх підприємств і громадських об'єднань Комітету Сергій Гривко наголосив на важливості якісної комунікації держави з ветеранською спільнотою. «Потрібно інформувати ветеранів про всі напрацювання міністерств та інших органів влади. Щоб вони знали про можливості, які існують, та куди звертатися, щоб скористатися тими чи іншими послугами», – наголосив він. Також народний депутат України висловив сподівання про те, що на найближчому засіданні Верховної Ради України буде розглянуто у першому читанні проект Закону щодо можливості звільнення з військової служби осіб з інвалідністю першої та другої групи, які добровільно стали на захист держави, однак за станом здоров'я не можуть продовжувати військову службу, за реєстр. № 8412.

Представники обласних військових адміністрацій також розповіли про потреби військовослужбовців, які стоять на захисті держави. Зверталася увага на важливості комплексної реабілітації ветеранів, зокрема, психологічного супроводу сімей та дітей демобілізованих військовослужбовців у процесі воз'єднання родин. Повідомлялося про потреби постраждалих від окупації областей.

Комітет продовжить тримати в центрі уваги та на контролі вирішення актуальних питань соціального захисту військовослужбовців в процесі їх служби, а також після демобілізації під час адаптації до умов цивільного життя.

ПЕРЕДАЮТЬ БОЙОВИЙ ДОСВІД

У Кременчуці діють кілька об'єднань, де цивільні можуть навчитися військової справи, а також Кременчуцький добровільний курінь (базове ДФТГ №3), учасники якого безпосередньо виконують бойові завдання.

ведення занять з бойової підготовки. Зі складу формування понад 50 осіб зараз проходять службу в лавах ЗСУ, Національної гвардії України, де їм знадобився досвід, отриманий у ході навчань в ДФТГ під керівництвом досвідчених інструкторів.

«Головна наша місія, головне наше завдання – це участь в обороні міста. Наш підрозділ добровільний, його внесено до складу сил і засобів, які можуть брати участь в обороні міста у разі потреби, якщо, не дай Боже, таке станеться. Ми займаємося бойовою підготовкою, тобто навчаємо своїх людей тактики, тактичної медицини, саперної справи, топографії та іншого. А головне – виконуємо завдання: у листопаді, грудні і січні ми патрулювали місто разом з поліцією, а з лютого виконуємо бойові завдання на блокпостах», – розповідає А. Чуйко. Двічі на тиждень для учасників добровільного куреня проводяться навчання.

«Кожен займається своєю справою. Ми як люди військові, з бойовим досвідом, з лютого 2022 року брали активну участь у створенні добровільного руху в Кременчуці. На той час була рота охорони, командував нею Вадим Проценко, і ми кілька навчань провели в зоні міста і Кременчуцького району. А після 24 лютого вже безпосередньо взяли участь у створенні добровільного формування №3», – розповідає член правління організації ветеранів війни в Афганістані Іван Пісня (на знімку).

З ПОЧАТКОМ повномасштабної агресії російських окупантів проти України у Кременчуці відродився добровільний рух. Утворилися п'ять добровільних формувань територіальної громади (ДФТГ), які підпорядковувалися військовим частинам Територіальної оборони ЗСУ. Восени 2022 року, після реформування в місті та районі залишилось одне ДФТГ №3, яке очолює підполковник у відставці Андрій Чуйко.

У складі формування сьогодні кілька сотень бійців, є чимало людей з бойовим досвідом: це воїни-«афганці», ветерани АТО, ветерани військової служби і Міністерства внутрішніх справ. Є також суто цивільні, які поступово отримують військовий досвід під час про-

ЯКІ ПОТРЕБИ У ВІЙСЬКОВИХ І ВЕТЕРАНІВ

Український ветеранський фонд Міністерства ветеранів опублікував перше з 2014 року комплексне дослідження потреб і запитів ветеранів та діючих військових.

ДОСЛІДЖЕННЯ «Потреби ветеранів» є продовженням комплексного дослідження «Портрет ветерана», проведеного Українським ветеранським фондом Міністерства ветеранів у лютому 2022 року. Дослідження «Потреби ветеранів» проводилося з січня по квітень 2023 року та налічувало дві частини.

Як зазначається, дослідження має на меті стати практичним гайдом по потребах ветеранів для держави і, зокрема, для міністерств, органів місцевої влади, соціальних служб, центрів зайнятості, фондів і громадських організацій, що опікуються ветеранами.

Команда аналітиків Фонду, що проводила дослідження, опрацювала досвід іноземних країн, зо-

крема США, Великої Британії, Канади, Хорватії.

Водночас актуалізували потреби ветеранів станом на сьогодні, охопили досвід користування та ставлення ветеранів і ветеранок до пільг, як вони оцінюють наявні можливості для ветеранів і перешкоди під час отримання різноманітних пільг і послуг.

«Після 24 лютого 2022 року кількість ветеранів різко зросла, а, отже, збільшився і об'єм їхніх потреб. Держава, центральні органи виконавчої влади, громадські організації і суспільство загалом вже сьогодні мають напрацьовувати програми для ветеранів. Але не виходячи з власного бачення, а орієнтуючись на те, чого насправді хочуть ветерани», – говорить виконавча

директорка Українського ветеранського фонду Мінветеранів Наталія Калмикова.

Опитані ветерани зазначають, що нині та в майбутньому потребуватимуть:

- допомоги у зміцненні здоров'я – 53,8%;
- підтримки у придбанні житла – 34,7%;
- фінансової підтримки – 31,1%;
- покращання житлових умов – 24,9%;
- підтримки в отриманні освіти – 24,4%;
- допомоги із працевлаштуванням – 20,4%;
- психологічної підтримки – 20%;
- підприємницьких інвестицій – 20%;
- пільг на землю – 16,4%;
- не фінансової підтримки свого бізнесу – 11,1%;
- допомоги у відновленні житла – 3,1%.

Воїни-«афганці» – українській армії

У свято Трійці вже давно злагоджений екіпаж митців вирушив у дорогу. За попередньою домовленістю із командуванням однієї із військових частин дружний колектив взяв на себе зобов'язання відвідати військовиків, привітати їх зі святом, захопити відзнаками Української Спілки ветеранів Афганістану, вручити подарунки від учнівської молоді столиці й дати святковий концерт.

ЗВЯКИ ЕНЕРГІЇ та натхненню ветерана війни в Афганістані Володимира Юрченка всі питання проведення культурно-мистецького дійства були заплановані та узгоджені, отримано необхідне матеріальне забезпечення.

У визначений час мистецький десант прибув у розташування військової частини. Після клекоту й суєти столиці, кількох годин дороги розташування військової частини на узліссі здалося раєм. Незвична тиша, яку періодично порушувало своїм довершеним співом пташине братство, вітаючи чи конкуруючи зі столичними співаками, надзвичайно вразила. Вразила і численна армія комах, що прагнули мистець-

ТВОРЧИЙ ДЕСАНТ

кої, свіжої крові. Але досвідчені з 2014 року, пристосовані давати концерти у різноманітних умовах а то й зовсім без таких, артисти один за одним виходили на галявину-сцену й дарували захисникам України свої чудові твори, ділилися чарівною мелодією обдарованих Богом душ.

І реакція глядачів була відповідною! Військовослужбовці оплесками та радісним скандуванням супроводжували виступи артистів.

Дехто навіть пішов у танок зі співаками. Навіть службова вівчарка усамітнілася і з задоволенням слухала чарівний спів талановитих виконавців. А як відомо, слух у вівчарок чудовий!

По завершенню мистецької програми Почесні грамоти УСВА за дорученням голови Правління УСВА Героя України Сергія Червонописського та поданням командира частини вручив Володимир Юрченко. Крім того, найбільш активні глядачі отримали подарунки – книги для удосконалення знань з основних предметів бойової підготовки, видані УСВА. У свою чергу, командир частини нагородив мистецький десант Подяками за підтримку та допомогу військовослужбовцям Збройних Сил України у складний час російської агресії.

У святковому культурно-мистецькому десанті брали участь: Юрій Васильківський, Інна Лисаківська, Юлія Мазуренко, Наталія та Ілля Мицай, Наталія Савченко, Володимир Юрченко, Євген Шваб.

Євген ШВАБ,
фото автора.

В організаціях УСВА

ПРАЦЮЄМО НА ПЕРЕМОГУ

Незважаючи на воєнний стан в Україні, Тернопільська обласна Спілка ветеранів Афганістану продовжує роботу з виконання головних статутних завдань організації, а це соціальний захист ветеранів, інвалідів і сімей загиблих, військово-патріотичне виховання молоді, допомога українській армії в захисті від збройної агресії російських окупантів.

У ДЕПАРТАМЕНТІ соціального захисту населення Тернопільської обласної військової адміністрації відбувся конкурс з визначення програм, розроблених обласними громадськими організаціями ветеранів, для виконання яких надається фінансова підтримка у 2023 році з обласного бюджету.

Перший заступник голови Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану Василь Гогут представив на конкурс план основних заходів роботи організації та дві програми, які спрямовані на покращання військово-патріотичного виховання молоді краю, підготовки молоді до захисту Батьківщини у формі військових вишколів і вдоскона-

лення роботи волонтерів для допомоги підрозділам української армії.

Конкурсна комісія затвердила програми, запропоновані Тернопільською обласною Спілкою ветеранів Афганістану, та кошторис на їх реалізацію – понад 78 тисяч гривень бюджетних коштів.

Директор Департаменту соціального захисту населення Тернопільської ОВА Оксана Смолюк подякувала ветеранам-«афганцям» за активну роботу з військово-патріотичного виховання молоді та волонтерську діяльність по допомозі Збройним Силам України.

ПРЕС-СЛУЖБА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ УСВА.

ПРАВОВІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Директор Координаційного центру з надання правової допомоги Олександр Баранов розповів кореспонденту АрміяInform, що системою було створено в Україні понад десять років тому, вона надає таку первинну допомогу всім без винятку громадянам країни.

ГОР ПРАЦЮВАВ у державній установі, у квітні 2022 року його мобілізували. З моменту призову ротодавець не виплачував йому середній заробіток, хоча до липня 2022 року зобов'язаний був це робити. А вже в липні 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», згідно з яким слова «зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток» замінені словами «зберігаються місце роботи і посада».

Щоб захистити свої права, військовослужбовець звернувся до системи. Адвокатка, що співпрацює з цією системою, підготувала адміністративний позов і звернулася до суду. Суд задовольнив позовні вимоги, визнав дії ротодавеця протиправними і зобов'язав нарахувати й виплатити належні Ігореві кошти.

Це лише один із тисячі прикладів, коли система БПД допомогла військовослужбовцю через суд й абсолютно безоплатно відновити справедливість.

Вторинною безоплатною правовою допомогою – тобто захистом у кримінальному провадженні, представництвом інтересів осіб у судах, у цивільних, адміністративних справах можуть скористатися малозабезпечені, діти, а також ті, хто має певні державні соціальні гарантії.

До цієї категорії належать ветерани війни, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, члени сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України, внутрішньо переміщених осіб, потерпілих від катувань або жорстокого поводження під час воєнних дій... Повний перелік цих громадян можна знайти в третьому розділі у статті 14 Закону «Про безоплатну правову допомогу».

Нещодавно система безоплатної правової допомоги презентувала посадкову сторінку (лендинг) про безбар'єрний доступ до правових послуг, зокрема для ветеранів війни.

У лендингу наведено інформа-

цію про право ветеранів війни на всі послуги системи БПД, типові питання, які допомагають розв'язувати фахівці системи, приклади допомоги людям та контакти, як звернутися по безоплатну правову допомогу.

Начальниця відділу інформаційної політики та комунікацій Координаційного центру з надання правової допомоги Олена Доспехова повідомила, що по правової допомоги до системи БПД цього року звернулися понад 10,2 тис. ветеранів війни, учасників бойових дій, військовослужбовців ЗСУ. Зокрема, близько 7,5 тис. з них отримали консультації та роз'яснення. Понад 2,7 тис. потребували вторинної правової допомоги – представництва інтересів у судах, складання позовів до суду тощо.

Новостворена посадкова сторінка зробить послуги з надання безоплатної правової допомоги ще доступнішими.

– Ми хочемо нагадати нашим захисникам і захисницям про їхнє право на безоплатні юридичні послуги від системи БПД для розв'язання різних життєвих питань. Звертайтеся та отримайте допомогу наших юристів і адвокатів, які співпрацюють із системою, – говорить Олена Доспехова.

За її словами, система БПД надає правову допомогу щодо:

- оскарження дій чи бездіяльності військової частини, органів влади;
- оформлення чи перерахунку пенсії, інших пільг;
- виправлення помилок у нарахуваннях за комунальні послуги;
- вирішення сімейних питань: аліментів, розлучення, спадщини;
- розв'язання інших правових проблем, зокрема в судовому порядку.

Аби скористатися допомогою, слід зайти на посадкову сторінку <https://bezbariernist.legalaid.gov.ua/> або зателефонувати до контакт-центру за телефоном 0800213103.

Володимир ПОЛІЩУК,
АрміяInform.

Пряма мова

– Який він – жіночий погляд на війну?

– Єдиний висновок можу сказати: війна – не жіноча справа, війна і жінка несумісні. Жінка народжена зовсім для іншого: народжувати дітей, берегти дім, створювати затишок. Нам віддалася така величезна планета, така гарна, така багата. Якби розумно розпорядитися, щоб кожен з нас без винятку думав про те, як краще облаштувати життя на цій планеті, ми всі прекрасно жили б і всім всього вистачало і всі були щасливі. Але, на жаль, у світі панує жадібність, злість, заздрість, тому так багато нещасних, тому так багато людей гине, тому так багато воєн і великих і маленьких, діти-сироти і вдови, мами, які не перестають плакати за своїми дітьми. Ось це мій погляд на війну.

– Ольга Павлівно, а ви віруєте в Бога?

– Я віруюча людина, православна. До храму дуже рідко ходжу, але це не заважає мені бути з Богом. А в Афгані була, напевно, фаталісткою, бо має бути все як призначено. Віруючою стала потім, коли повернулася. Я не знаю як, не можу пояснити яким чином, якою стежкою прийшла до Бога. Єдине, що можу згадати, це почуття гріха. Я відчувала, що у мене на душі стільки гріхів набралось. Душа кричала, було дуже, дуже важко, гірко. Я не знала, куди подітися. Вперше пішла на сповідь і поїхала в Китаєву пустинь. Там був дуже добрий священник – отець Ізяслав. Це був мій перший духовник, я його ніколи не забуду. Після цього в мене щось перевернулося, я стала зовсім іншою людиною, почала сприймати все по-іншому, стала набагато спокійнішою. Кудись амбіції поділися, кудись поділося прагнення до чогось матеріального. Не знаю, куди це все поділося, але я відчула себе щасливою. Для мене це незрозуміло, напевно, так Господь наказав.

– Скажіть, таке поняття як милосердя на війні – це можливо?

– Важке питання. Милосердя до кого? Один до одного? Мило-

ЖІНОЧИЙ ПОГЛЯД НА АФГАНСЬКУ ВІЙНУ

У квітневому номері Ольга Павлівна Омарова розпочала свою розповідь про Афганську війну. Сьогодні – закінчення її спогадів. За контрактом проходила службу в Афганістані у 1986–1988 роках на посаді завідувачки офіцерського гуртожитку 181-го мотострілецького полку. Довгі роки працювала заступником голови Спілки ветеранів Афганістану Деснянського району Києва та заступником голови Київської міської організації ветеранів Афганістану.

сердя до мирних жителів може бути, навіть до полонених, яких могли б розстріляти, але не розстрілювали, навіть допомагали. Мені чоловік розповів. Він ходив постійно на бойові, вони полоненого духа перев'язали й відправили до шпиталю.

Мирним жителям допомагали чим могли. Коли у мене набиралася певна кількість якихось продуктів, я давала хлопцям, які їхали в патруль містом, і вони все це роздавали місцевим дітям. Ніколи в житті не забуду очі маленької афганської дівчинки років п'яти-шести. Я йшла від магазину, їла морозиво і краєм ока помітила, що поруч хтось іде. А ми завжди на сторожі. Повертаюся – іде ця дитина. І такими очима дивиться на мою руку, на це морозиво. Це жахливо – бачити голодні очі. Я віддала це морозиво. І прибігли

до десятка хлопчиків – голупузі, голоногі, брудне сплутане волосся, замурзані мордахи. І ось я відразу повернулася в цей магазин, купила десяток коржів – такі афганські коржі. Коли дуканчик запитав: «Навіщо тобі стільки?» Я говорю: «Хочу нагодувати дітей – у канаві сидять». Він з мене грошей не взяв, просто дав мені ці коржики. Бачили б ви, як вони їх їли.

Ми їздили в Будинок афгано-радянської дружби. У гуртках там були діти, які залишилися без батьків, діти загиблих афганських військовослужбовців. Ми з ними дуже потоваришували. Вони мене мамою називали.

– Чи важко було адаптуватися до мирного життя після повернення?

– Було складно, дуже важко було не в тому плані, що мені щось не подобалося або якісь були претензії. Ні, я була рада, що повернулася, що жива і майже здорова. Було важко позбутися того ритму життя. Я десь близько півроку не могла спати ночами. Могла засинати тільки коли починало світати. Ось розвидняється, я лягаю і спокійно сплю. На роботу ходити треба, тож дуже було тяжко. Чому не могла спати? Тому що обстріли два роки були щодня і ми не могли заснути доки не

узбіччя виїжджає машина і вибухає. Боялася ходити повз чагарники, повз зарости, бо там може хтось сидіти. Страшно було їхати автобусом, взагалі в транспорті. Якщо стою посеред автобуса чи тролейбуса, у мене за спиною хтось є, я вже вся стискаюсь. Обережність в Афганістані була обґрунтованою, тому що там постійно могла бути небезпека збоку, ззаду, на узбіччі, біля куца, десь за куцем... Тут вже цього не було, але я продовжувала боятися, я з цим нічого не могла зробити. Потроху, дуже потихеньку я від цього відійшла. Прокідалася у холодному поті. Мені той самий сон сниться постійно. Сон був про те, що наші з містечка всі пішли, поїхали, містечко порожнє, модулі порожні, вітер ганяє якісь папірці, а мене забули. Я залишилася одна в містечку. Знаю, що зараз придуть духи. Добре, якщо відразу вб'ють. І я прокидалася і думала, як добре, що встигла прокинутися. Цей сон кілька років поспіль сниться, ніяк не можна було позбутися.

– Чи може людство прожити без війни?

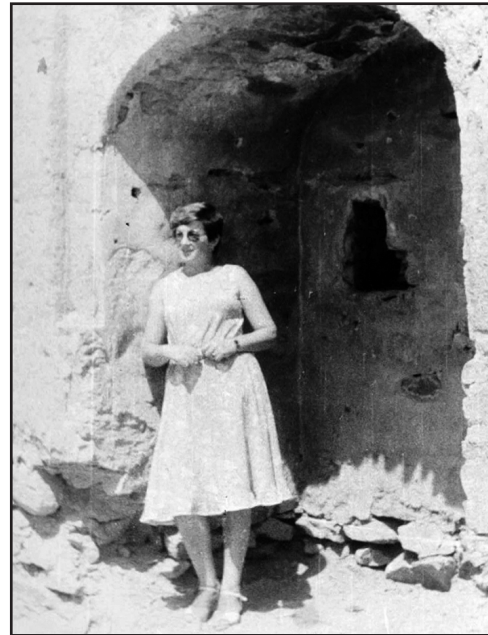
– Щоб люди більше не воювали, потрібно позбавитися трьох речей: жадібності, заздрості і злості, і тоді не буде воєн. Для чого буде воювати? Перестануть заздрити багатству іншого, перестануть злитися на свого сусіда – людину чи державу, не важливо. Усі війни через що? Хочу землю сусіда, хочу його багатства, хочу рабів чи ще щось. Адже все до банальності просто: хочу чуже. Чому в нього є, а в мене немає? Ось цього позбутися – і все, не буде причини воювати.

– Майбутнім поколінням що б ви сказали?

– До молоді я можу звернутися лише з побажанням вчитися, набиратися знань, корисних для того, щоб зростати духовно, зростати розумом.

Бути добрими, один одному, щоб були взаємодопомога, взаєморозуміння, взаємопідтримка і взаємодовіра. І все буде добре.

Розмовляв Євген ЛЕВЧЕНКО.

пройде обстріл. Обстріл пройшов – потихеньку вкладаємось. Коли духам хотілося – тоді вони вночі й стріляли.

Дуже боялася узбіччя на дорогах. Чому? Узбіччя заміноване, на

Зброя Перемоги

«БУЧА» – У БОЙОВОМУ СТРОЮ

До корабельно-катерного складу ВМС ЗС України передали черговий малий броньований артилерійський катер. Отриманому від промисловості судну присвоєно назву «Буца».

БРОНЕКАТЕР успішно пройшов усі етапи заводських та державних випробувань. На ньому встановлено сучасне навігаційне і радіолокаційне обладнання та озброєння для ураження цілей супротивника.

Одна з особливостей цього катера – низька візуальна, оптико-електронна, радіолокаційна й теплова помітність. Він малопомітний для радіолокаційних та інфрачервоних засобів супротивника. Крім того, він оснащений системою захисту від наведення зброї супротивника та системою автоматичної постановки димових і теплових завіс.

Головне призначення малих броньованих артилерійських катерів – патрулювання в ближній морській зоні, в річках і лиманах, захист важливих об'єктів морської та річкової інфраструктури, прибережної зони України, а також протидія імовірним висадкам десантних засобів супротивника на узбережжя.

НАЙСУЧАСНІШІ ПРОТЕЗИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ І ЦИВІЛЬНИХ

– ЗАРАЗ ДЛЯ НАС найбільш важливо підготувати достатню кількість фахівців, які мали б необхідні кваліфікації і забезпечували високу якість протезування. Ми розуміємо, що сьогодні хлопці і дівчата, коли починають протезування, потребують протезів найвищої функціональності. Тому є необхідність підняти професійний рівень наших протезистів, – зазначила вона.

За словами міністра соціалістики, нині в Україні 40 компаній виготовляють протези і ортези. Це приватний бізнес, якому держава сплачує кошти в рамках певних граничних сум, а людина, яка потребує протезування, має можливість обирати саме того виробника, якому вона довіряє, який ближчий до її місця проживання, з яким зручно співпрацювати. Це дозволяє розвивати конкуренцію на цьому ринку, адже кожен новий виробник готовий покращувати свої умови надання послуг, якісні компетенції, щоб отримати більше клієнтів. Водночас держава організовує для всіх протезистів курси підвищення кваліфікації, і у зв'язку з цим співпрацює практично з усіма світовими виробниками деталей для них.

Міністр наголосила, що українські протези нічим не поступаються закордонним моделям.

– Протези українського виробництва складаються з найбільш сучасних комплектуючих, що створюються в усьому світі. Ми закуповуємо і Ossur, і Ottobock, інші запчастини, які визнані світовими лідерами у виробництві протезів і запчастин. Єдине, що формується в Україні, – це їхня правильна комплектація в один протез і культеприймач. І це важливо робити саме в Україні, тому що людина, яка протезується, постійно повинна взаємодіяти з протезистом, бо культа то худне, то поправляється – весь час треба все підправляти, підкривувати, це по-

Через війну кількість військових і цивільних, які потребують протезування, постійно зростає. Попри всі проблеми цієї галузі, Україна повністю забезпечує безкоштовне протезування і реабілітацію осіб, постраждалих внаслідок військової агресії РФ. Про виклики у сфері протезування розповіла в ефірі телемарафону «Єдині новини» міністр соціальної політики України Оксана Жолнович.

стійний процес, який варто розвивати саме в країні, – розповіла Оксана Жолнович.

Досі в суспільстві недостатньо інформації про те, що держава безкоштовно забезпечує протезами та оплачує їхнє подальше обслуговування і реабілітацію осіб з інвалідністю. Водночас у цій галузі чимало стереотипів. Зокрема, існує багато ілюзій щодо біонічних протезів, які дозволяють жити повноцінним життям навіть без кінцівки, тому на них найбільший попит.

– Біонічний протез дуже функціональний, але не найкращий. Насправді він не всім потрібен і не всім підходить. Дуже багато людей, які користуються протезами верхніх кінцівок, відмовляються від біонічного протеза, тому що в побуті набагато зручніше користуватися механічним чи «гачком». Крім того, біонічний протез дуже чутливий, він не підніме нічого важкого, боїться поруху та волюги, якщо пітніє рука, то можуть замикати контакти. Насправді з цим протезом багато нюансів, тому я би не налаштувала всіх на біонічний протез верхньої кінцівки, – зазначила Оксана Жолнович.

Оптимальний протез варто обирати разом з протезистом і реабілітологом, враховуючи всі потреби і умови конкретної людини, її спосіб життя після травми та сферу діяльності.

– Для всіх військових, які планують повертатися на службу, підходять інші протези – більш стійкі й витривалі. У нас величезний спектр протезів, не варто створювати в цій

сфері упереджень, дослухайтеся до протезистів і реабілітологів, довіряйте їм. Досить часто людина отримує протез, який хоче, а потім не може ним користатися. А це значні кошти, ми витрачаємо 1,5–2 мільйони гривень, щоб поновити функціональність людини, а потім цей протез лежить на полиці. Це один з викликів сфери протезування, – наголосила Оксана Жолнович.

Внаслідок війни значно зросла потреба в протезуванні верхніх кінцівок, зазвичай у мирний час більше протезуються нижні кінцівки. Крім того, нині збільшилась кількість складних видів протезування, необхідних після глибоких ампутацій. Це виклик і для українських, і для світових протезистів. Тому що і за кордоном такої кількості унікальних випадків ампутації дуже мало.

– Іноземні фахівці приїздять сюди, допомагають українським спеціалістам правильно протезувати, підвищують їхній рівень кваліфікації, але і покращують свій професіоналізм, працюючи зі складними випадками. Ми постійно збільшуємо кількість залучених міжнародних експертів і тренерів високого рівня, щоб навчати українських протезистів. І зараз плануємо побудувати системну освіту в цій галузі з нуля, бакалаврську і магістерську, на базі Національного університету «Львівська політехніка», – повідомила міністр соціальної політики України.

Леся МЕДВЕДЕНКО, АрміяInform.

Допомога партнерів

ПРОРИВ У «НАУЦІ ВІЙНИ»

Атрибутами всіх війн є їхні учасники та жертви. Серед жертв війни особливо пробливні категорії – загиблі та зниклі безвісти військовослужбовці та цивільні особи, останки яких потребують ідентифікації. Тривалий час для цієї мети використовувалися виключно усні й документальні медичні відомості про фізіологічні особливості людини, непрямі дані про місце та обставини її загибелі, а також одяг, особисті речі, документи.

3 СЕРЕДИНИ ХХ століття при ідентифікації у зв'язку з науковим прогресом набирає популярності генетична генеалогія, яка використовує аналіз ДНК людини. Це новий метод, який дозволяє перевірити істинність спадковості й може допомогти встановити зв'язок особистості, чий останок досліджуються, з родичами, які живуть і померли раніше.

Результати досліджень можуть відобразитися у вигляді діаграм або генеалогічних схем, а також можуть бути представлені як генеалогічне дерево, яке відстежує нащадків чи предків однієї конкретної людини. Дезоксирибонуклеїнова кислота (ДНК) – макромолекула (одна з трьох основних, дві інші – РНК і білки), що забезпечує зберігання, передачу з покоління в покоління та реалізацію генетичної програми розвитку і функціонування живих організмів. Молекула ДНК зберігає біологічну інформацію генетичного коду, що складається з послідовності нуклеотидів. ДНК містить інформацію про структуру різних видів РНК і білків.

З хімічної точки зору ДНК – довга полімерна молекула, що складається з блоків, що повторюються, – нуклеотидів. Кожен нуклеотид складається з азотистої основи, цукру (дезоксирибози) та фосфатної групи. Зв'язки між нуклеотидами в ланцюзі утворюються за рахунок дезоксирибози та фосфатної групи (фосфодієфірні зв'язки). У переважній більшості випадків (крім деяких вірусів, що містять одноланцюжкову ДНК) макромолекула ДНК складається з двох ланцюжків, орієнтованих азотистими основами один до одного. Ця дволанцюжкова молекула закручена по гвинтовій лінії. Структура молекули ДНК загалом отри-

мала традиційну, але хибну назву «подвійної спіралі»: насправді вона є «подвійним гвинтом». Гвинтова лінія може бути правою (А- та В-форми ДНК) або лівою (Z-форма ДНК).

Поступово було доведено, що саме ДНК, а не білки, як вважалося раніше, є носієм генетичної інформації.

Аж до 50-х років ХХ століття точна будова ДНК, як і спосіб передачі спадкової інформації, залишалася невідомою. Хоча і було достеменно відомо, що ДНК – це декілька ланцюжків, що складаються з нуклеотидів, ніхто не знав точно, скільки цих ланцюжків і як вони з'єднані.

Структура подвійної спіралі ДНК була запропонована Френсісом Криком і Джеймсом Уотсоном в 1953 році на підставі рентгеноструктурних даних, отриманих Морісом Уїлкінсом і Розалінд Франклін, і правил Чаргаффа. Пізніше запропонована Уотсоном і Криком модель будови ДНК була доведена, а їхню роботу відзначено Нобелівською премією з фізіології та медицини 1962 р. Серед лауреатів була померла на той час від раку Розалінд Франклін, але премія не присуджується посмертно.

Після виведення військ з Афганістану після війни 1979–1989 рр. у списках зниклих безвісти військовослужбовців залишалося 320 осіб. Найменша частина з них перебувала в полоні у моджахедів, а більшість – це загиблі військовослужбовці, чий тіла не були виявлені.

На частку України («український список» – за місцем призову, місцем проживання батьків і національності) припадало 25% цих жертв війни.

Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) (голова УСВА – С. В. Червонописький) брала активну участь у розшуку зниклих безвісти та звільненні військовослужбовців з афганського полону. Внаслідок цієї роботи «український список» скоротився до 52 осіб.

У ході цієї роботи вперше при ідентифікації жертв війни було використано аналіз ДНК, отримано позитивний результат, що дозволило з

почестями поховати останки військовослужбовця, який загинув у Афганістані понад 20 років тому.

З урахуванням досвіду УСВА метод генетичної генеалогії з аналізом ДНК людини було використано також першим Уповноваженим з прав людини України Н. І. Карпачовою при поверненні на батьківщину останків учасників Другої світової війни.

Надалі для ширшого використання в роботі нових методів ідентифікації останків жертв війни з ініціативи УСВА спільно з Національним Товариством Червоного Хреста було створено єдиний банк даних ДНК родичів військовослужбовців, які зникли безвісти в Афганістані.

З початком агресії рф проти України УСВА направила пропозиції відповідним органам виконавчої влади, включаючи Кабінет Міністрів України та Офіс Президента України, про необхідність розширення мереж ДНК-лабораторій, а також необхідність введення в особисті дані кожному військовослужбовцю України результатів аналізу ДНК.

УСВА із задоволенням зазначає, що такі пропозиції потрапили на благодатний ґрунт й успішно реалізуються, в тому числі, і за допомогою наших зарубіжних партнерів.

У травні Франція передала Україні мобільну лабораторію ДНК.

Ми отримали вже другу мобільну пересувну ДНК-лабораторію від Французької Республіки. Це стало можливим переважно завдяки дипломатичним зусиллям Посольства України у Франції та Посольства Франції в Україні.

У липні 2022 року було передано Україні першу таку лабораторію. Вона працює у Харківській області й дуже допомагає під час розслідування військових злочинів рф. Друга лабораторія працюватиме на Дніпропетровщині й на території сусідніх прифронтових регіонів, які досі часто зазнають масованих обстрілів.

У квітні 2023 року Україна отримала обладнання для відбору і зберігання ДНК-зразків військовослужбовців.

Друга мобільна ДНК-лабораторія дозволить проводити експертизи на місцях ексгумації тіл без зайвої втрати часу. Вона є величезним внеском у нашу спільну боротьбу з агресором.

Сучасні мобільні лабораторії дозволяють за кілька хвилин вивчити зразки ДНК та ідентифікувати загиблих внаслідок російської агресії. Таким чином, час, витрачений на ідентифікацію загиблих, скорочується з можливих кількох років до кількох годин.

Британське інтернет-видання The Independent випустило документальний фільм, який розповідає про те, як Україна використовує мобільні лабораторії ДНК, що дозволяє збити прорив у «науці війни».

В. АБЛАЗОВ.

МОБІЛЬНИЙ ШПИТАЛЬ ВІД БРИТАНІЇ

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ подарувала Україні автобус, перероблений у мобільний шпиталь. Про це повідомили в Посольстві України у Великій Британії.

Автобус було додатково посилено, а частину сидінь замінено ліжками і медичним обладнанням, пульсометрами, дефібриляторами, емностями з прісною водою.

Від початку широкомасштабного вторгнення росії Велика Британія активно підтримує Україну. У 2023 році Сполучене Королівство витратить на допомогу Україні 2,3 мільярда фунтів (понад 105 млрд грн).

НА ЗАХОДІ НЕ ВТОМЛЯТЬСЯ ДОПОМАГАТИ УКРАЇНІ

Політична підтримка

У США заявили, що Вашингтон робить все можливе, щоб підтримати Україну, але має діяти у такий спосіб, щоб уникнути Третьої світової війни. Колишній спецпредставник Державного департаменту США з питань України Курт Волкер повідомив, що у вересні планується оголосити пакет допомоги на 2024 рік на суму 60 млрд доларів. Він додав, що у США для цього достатньо коштів, щоб підтримати контрнаступальні дії ЗСУ.

Також комітет у закордонних справах Палати представників Конгресу схвалив проєкт резолюції «Про заклик до президента підтримати створення Спеціального трибуналу для покарання злочинів агресії проти України». Водночас 14 членів Конгресу США (як демократів, так і республіканців) закликали президента Джо Байдена терміново розблокувати передачу літаків F-16 Україні. Незабаром після цього Білий дім дійсно поінформовав союзників у Європі про початок підготовки льотчиків і фактичний дозвіл передавати літаки Україні.

Заступник державного секретаря США з політичних питань Вікторія Нуланд повідомила, що завдяки допомозі партнерів контрнаступ України готували близько п'яти місяців. Про це вона сказала під час XV щорічного Київського Безпекового Форуму: «Україна переможе. У той час, як ви плануєте контрнаступ, над яким ми разом працюємо чотири-п'ять місяців, ми починаємо обговорювати з представниками української влади, з нашими друзями в Києві, з цивільними та військовими майбутню Україну».

Голова Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Марк Міллі вірить, що Україна здатна звільнити всі окуповані росією території. Американський генерал за результатами засідання Контактної групи з питань України заявив: «Усі війни рано чи пізно закінчуються. Вони завершуються перемогою однієї сторони або іншої, або доходять

Увага міжнародної спільноти прикута до України. За оцінками експертного середовища, серед наших партнерів наразі спостерігаються дві основні тенденції, які доповнюють одна одну. По-перше, триває пошук рішень з посилення тиску на рф і недопущення перетворення війни в заморожений або затяжний конфлікт. По-друге, підстав для самозаспокоєння немає, і тому наші партнери працюють над питаннями поставок озброєння Україні як впродовж поточного року, так і в подальшому.

до врегулювання шляхом переговорів. Цю війну у військовому сенсі росія не може виграти. У той самий час стратегічні цілі України – звільнити всю окуповану росією Україну. На окупованих територіях є кілька сот тисяч російських військ. Цього можна досягти військовим шляхом, але, ймовірно, не в найближчій перспективі. Тож, що це означає? Це означає, що бойові дії триватимуть, буде криваво, буде важко. І в якийсь момент обидві сторони дійдуть до врегулювання шляхом переговорів, або ж вони дійдуть до військового вирішення в якийсь момент».

Прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак заявив, що підтримка України з боку Заходу триватиме роками. Як повідомляє Financial Times, про це він сказав на оборонній конференції в Лондоні. При цьому Сунак наголосив, що «стратегія росії, яка вичікує, що на Заході втомляться, занудьгують та не допомагатимуть, не спрацює... Зараз ми ведемо розмову із союзниками про те, які довгострокові багатосторонні і двосторонні угоди з безпеки ми можемо укласти з Україною».

Британський прем'єр також наголосив, що обіцянки Заходу щодо довгострокової підтримки спрямовані як на те, щоб дати Україні впевненість у її здатності захистити себе, так і на те, щоб утримати росію від продовження війни.

Загалом лідери «Великої сімки» (G7) під час саміту в Японії заявили, що гарантують Україні необхідну підтримку на цей рік і на початок 2024-го. У спільній заяві говориться, що G7 підтверджує зобов'язання надавати Україні фінансову, гуманітарну, військову та дип-

ломатичну підтримку стільки, скільки потрібно. Крім того, запроваджуються додаткові санкції та заходи для збільшення витрат рф і тих, хто підтримує її військові дії. G7 планує зберігати активи рф замороженими, доки Москва не компенсує збитки від війни в Україні.

За даними Reuters, НАТО не виключає ескалацію дій рф, і тому вперше з часів Холодної війни розробляє конкретні плани реагування та оборони, які мають бути схвалені на саміті НАТО у Вільнюсі.

Президент Франції Еммануель Макрон наголосив, що стратегія його країни – допомоги Україні організувати контрнаступ у потрібний момент, щоб «вона могла повернути всіх за стіл переговорів на обраних нею умовах і створити для себе міцний мир». Продовження військової допомоги Україні, доки вона не переможе у війні, підтвердили глава МЗС Литви Габріелюс Ландсбергіс, новий глава МО Словаччини Мартін Склена, прем'єр-міністр Чорногорії Дрітан Абазович.

На саміті Ради Європи в Рейк'явіку 46 країн ухвалили Декларацію на підтримку України, одне з положень якої передбачає створення міжнародного реєстру збитків, завданих Україні. Він має на меті притягнути рф до відповідальності і допомогти з відновленням України.

Відновлення України було також основною темою Балтійського бізнес-форуму за участю представників країн Балтії та Польщі. У Німеччині заявили, що російські активи можуть бути використані для відшкодування збитків Україні від війни. Високий представник ЄС з

питань закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель запропонував додати 3,5 мільярда євро до фонду, який використовується для фінансування військової допомоги Україні.

Нарощування оборонних спроможностей

З боку іноземних і міжнародних партнерів активно реалізується військова підтримка України у війні проти російської агресії. Відповідно, головною подією стосовно надання військової допомоги Україні стало проведення чергової зустрічі країн-партнерів у форматі «Рамштайн».

Міністри оборони міжнародної Контактної групи з допомоги Україні розподілили свої зусилля щодо планування, фінансування й забезпечення підготовки українських пілотів до застосування американських винишувачів F-16.

Міністр оборони США Ллойд Остін зазначив: «Під час зустрічі кілька союзників і партнерів також обговорили плани підготовки українських пілотів на винишувачах 4-го покоління, включно з F-16. Планування та проведення цього навчання буде значним завданням, але координація цієї контактної групи допоможе його виконати... Європейську коаліцію тренування на F-16 очолять Нідерланди та Данія, які і забезпечать навчання українських військових. Допомогу їм у цих зусиллях запропонували, крім США, Норвегія, Бельгія, Португалія та Польща».

До речі, президент США Джо Байден на саміті G7 оголосив про новий пакет військової допомоги на 375 млн доларів, до якого, зокрема, входять: додаткові боєприпаси для HIMARS; артилерійські снаряди; протитанкові керовані ракети TOW; протитанкові системи Javelin і AT-4; боєприпаси з лазерним наведенням. Також у Раді національної безпеки США заявили, що Вашингтон приблизно раз на два тижні виділяє Україні пакети військової допомоги. Такий темп збережеться й у на-

ступні місяці. США вже переправили до Німеччини 31 танк M1 Abrams для навчання українських військових.

Франція та Італія надіслали перший ЗРК далекої дії SAMP/T, а Франція передала десятки броньованих машин, колісних бойових машин з важким озброєнням AMX-10RC. Велика Британія в найближчі місяці поставить нові партії ракет великої дальності на додаток до крилатих ракет Storm Shadow і сотні ударних БПЛА далекого радіусу дії (понад 200 км). Норвегія передала 3 радіолокаційні станції, 8 ракетних систем залпового вогню великої дальності MLRS M270, 3 контрбатарейні радары. Протягом 2023 року країна планує провести тренування майже 3200 українських військових. Як вже зазначалось, Бельгія, Португалія і Данія готові навчати українських пілотів управлінню винишувачами F-16. Навчання мають розпочатися влітку у Великій Британії.

Радник президента США з національної безпеки Джейк Салліван повідомив, що найближчими місяцями союзники визначать, коли, хто і скільки літаків поставитиме. Італія долучилася до участі в європейській ініціативі з навчання військових ЗСУ на території Польщі та Німеччини. Ісландія подарує польовий госпіталь. У Німеччині планують виготовити ще 6 радіолокаційних систем TRML-4D для передачі ЗСУ. У рамках замовлення на понад 100 млн євро радары будуть доставлені в другій половині 2023 року, після навчання українських операторів. Крім того, німецька компанія Rheinmetall і Укроборонпром уклали угоду про стратегічне партнерство. Першим кроком для співпраці буде технічне обслуговування й ремонт броньованої техніки, яку передала Україні.

Важливо, що підтримка необхідності надання допомоги Україні з боку, зокрема, американських громадян залишається високою.

Тетяна САВЧЕНКО-ГАЛУШКО, АрміяInform.

Наша історія

ПОЗИЦІЯ НАША ТВЕРДА: жодних діалогів із Наджибуллою та його прихильниками. Секретар ООН погодився з нами.

Можливо це непорозуміння? Якщо ви вважаєте за можливе притягти до відповідальності тих, хто здійснив спробу державного перевороту, то й ми вважаємо, що Наджиб винний у загибелі 1,5 мільйона осіб і теж має бути притягнутий до відповідальності. Тому нам не подобається така постановка питання.

Після Другої світової війни всі країни ухвалили рішення про заборону фашистської партії, хоча вони не чинили злочинів проти свого народу. Світ його (Гітлера) судив.

Чи можемо ми пробачити Наджибу, який винен у загибелі 1,5 мільйона свого народу, у тому, що радянські солдати гинули й вбивали в Афганістані.

Ми не готові до жодного припинення вогню доки режим Наджиба на місці. А ви несете відповідальність за його військову та економічну підтримку.

Про полонених. Ми дійсно були зацікавлені у вирішенні питання. Але полонені перебувають в руках різних угруповань, у тому числі і тих, хто був проти нашої поїздки.

Ми очікуємо від вас кроків, які виправдали б нашу поїздку. Інакше ми вирішуватимемо питання самі. Щодо пропозиції, яку висловив Козирев, ми порадимось.

Панкін. Перше питання – про полонених. Ми пропонуємо конкретний механізм їхньої передачі: – ви передасте нам тих, хто зараз є у вашій владі;

– ми зі свого боку передамо списки тих, хто утримується у Кабулі;

– створити комісію з передачі.

Друге питання – політичне врегулювання:

– обмін полоненими та припинення вогню – великий крок у цьому питанні;

– скоротити в останні терміни наші поставки до Афганістану військового майна.

Андронов. Запропонував продовжити переговори точно і лише за тією лінією, яку визначено О. Рущиким. Я сподіваюся, що до кінця дня ми прийдемо до добрих результатів. Ми доповімо віце-президенту про перебіг переговорів.

Далі виступили представники Таджикистану, України, Узбекистану.

Мортавазі. Проблема полонених є дуже важливою, але є й інші проблеми. Постачання озброєння. Так або ні? Вчора О. Рущик говорив «Ні». А сьогодні Панкін каже «Так». Наших полонених у вас і Наджиба двадцять разів більше.

Білоногов. Пропонує конкретний план реалізації висловлених на засіданні пропозицій:

– до 01.12.91 – обміняти списками військовополонених;

– наблизити терміни припинення постачання озброєння;

– продовжити контакти радянської сторони та збройної опозиції;

– встановити повномасштабні контакти;

– організувати місію зв'язку. Факт організації місії зв'язку сам собою вже був би результатом переговорів і візиту делегації.

Андронов. Запропонував: – постачання озброєння припинити не з 01.01.92, а з 01.12.91 р. палне для літаків і танків не поставлятиметься, а це і є обмеження щодо застосування наявного озброєння;

– звернутися до кабульської влади про звільнення всіх ув'язнених. Цю заяву про звільнення має зробити опозиція, вона ж має надати дані про полонених, які підлягають звільненню.

А потім один із керівників Росії підпише з вами мирну угоду.

Раббані. Потрібно, щоб усі пропозиції були погоджені, щоб це була спільна позиція Радянського Союзу та Росії. Щоб не було так, як учора: віце-президент Росії не знав, що постачання озброєння до Афганістану триває. Говоритимуть, що озброєння постачає центр.

Ми підтримуємо й хочемо, щоб у цьому процесі брали участь усі середньоазійські та інші республіки. Необхідні міркування, висловлені центром, республіками, зібрати, узагальнити і передати нам. Ми їх обміркуємо.

Якщо є конкретні пропозиції, то ми можемо затриматися. Ми готові зробити максимум того, щоб вирішити проблему військовополонених. Якщо є вагоміші пропозиції, то ми готові їх вислухати. Якщо маємо розбіжності, то ми їх усунемо. Але

Продовження.

Початок у попередній номер.

ще раз повторюю: треба усунути ті перешкоди, про які ми говорили.

Андронов. Чи може я передати віце-президенту про досягнуте порозуміння?

Раббані. Необхідно, щоб усі кроки були узгоджені та викладені від усього Радянського Союзу.

Планувалося, що на вечірньому засіданні обговорюватимуться лише проблеми військовополонених і зниклих безвісти. Але вони жорстко пов'язані із політичними питаннями. Багато що було як у королівстві кривих дзеркал. Виявилось, що постачання озброєння до РА, яке було основною перешкодою на шляху звільнення полонених тепер, після того, як підписано угоду між СРСР і США про припинення постачання зброї, перестало відігравати якусь роль.

Це був один із керівників пакистанської розвідки. Вже потім, після нашого знайомства, у приватній розмові зі мною він спочатку напівжартома, а потім і серйозно запропонував мені вирушити до Пакистану разом із делегацією моджахедів на їхньому ж літаку. «Там, – говорив генерал, – ми надамо вам можливість побувати в таборах моджахедів у Пакистані та Афганістані. Ви зможете зустрітись з тим, з ким ви хочете».

Я пояснив, що не маю ні закордонного паспорта, ні дозволу з Києва піти на цей крок.

Генерал сказав, що цього не потрібно. Вони відвезуть мене так, що ніхто не помітить. Для них це просто, жодних проблем.

Але проблем у мене багато. «А над вашою пропозицією ми поду-

лася заключна фаза переговорів. Але ці останні кроки давалися важко. Кілька разів відкладався час вильоту літака. Вчинено черговий намаз. Б. Раббані запропонував не звертати увагу на тонкощі формулювань: «Адже при перекладі іншою мовою вони не зберігаються. Нехай у вас будуть свої формулювання, а у нас свої».

Але з цим рішенням не погодився Білоногов, заступник міністра закордонних справ СРСР, який заявив, що тексти документів мають бути ідентичними і різне трактування неприпустиме.

Коли, нарешті, було обговорено та прийнято останній пункт спільної заяви, всі відчували короткочасне полегшення. Але збудження швидко пройшло і змінилось тривогою відповідальності та надією.

готуватися до другого етапу переговорів.

Відповідно до підсумкових документів першого етапу переговорів об'єднаної делегації МЗС СРСР, РРФСР, Таджикистану, Узбекистану, України з делегацією афганської опозиції, очолюваною Б. Раббані, планувалося в місячний термін сформувати спільну комісію і продовжити процес переговорів.

Верховна Рада і Кабінет Міністрів України висловили готовність направити до спільної комісії для участі у продовженні переговорів і роботі з питань звільнення військовополонених і розшуку безвісти зниклих представників України у складі делегації, затвердженої для участі у першому етапі переговорів.

ПОЗИЦІЯ МЗС І МО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ З АФГАНІСТАНУ

Як показали переговори з представниками афганської опозиції в Москві, моджахеди згодні розглядати питання радянських військовополонених лише у контексті загального військово-політичного врегулювання афганського питання.

З огляду на такий підхід афганської сторони Україні недоцільно брати участь у переговорах спільно з Росією як правонаступницею СРСР, яка веде переговори з усього комплексу питань військово-політичного врегулювання.

Це може втягнути Україну в проблеми компенсації втрат унаслідок бойових дій Радянської армії в Афганістані. Україна, яка сама є жертвою війни в Афганістані, має підходити до питання звільнення з полону громадян, які свого часу були призвані до лав армії з її території, як до суто гуманітарної проблеми у світлі Женевських конвенцій 1949 року. Відповідно до міжнародної практики таку роботу проводить Національне Товариство Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (ЧХ і ЧП) за сприяння інших відомств і громадських організацій.

З цією метою необхідно провести такі заходи:

– республіканське Товариство ЧХ і ЧП має оформитися як незалежна громадська організація, оскільки тільки за цих умов вона може стати повноправним членом Міжнародної Федерації Червоного Хреста (МФЧХ) та співпрацювати з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) у Женеві;

– як член МФЧХ Україна може звернутися за проханням про включення питання військовополонених в Афганістані до порядку денного чергової конференції МФЧХ, виступити зі зверненням до відповідних національних громад, встановити необхідні контакти з їхніми представниками;

– на дипломатичному рівні звернутися до низки країн (США, Канада, Франція, Німеччина, Афганістан, Пакистан, Саудівської Аравії, Ірану) про сприяння у справі розшуку та повернення на батьківщину військовополонених громадян України;

– налагодити співробітництво МЗС України з Товариствами ЧХ і ЧП середньоазійських республік, які мають контакти з афганською опозицією, для вирішення питань, що стосуються військовополонених громадян України;

– Спілки воїнів-інтернаціоналістів України (СВІУ) встановити контакти з різними громадськими організаціями та окремими громадянськими діячами інших держав, які займаються питаннями військовополонених і мають вихід на афганських польових командирів;

– рекомендувати Кабінету Міністрів України створити міжвідомчу комісію чи групу у складі представників Міністерства оборони, Міністерства закордонних справ, Спілки воїнів-інтернаціоналістів України, Товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця;

– підтримувати контакти з Міжвідомчою робочою групою у Москві з питань розшуку та повернення на батьківщину військовополонених з Афганістану.

(Пропозиції підготовлено відділом міжнародних організацій МЗС України, начальник відділу Ковальська Н. К. 18.12.1991 р.).

Другий етап переговорів у запропонованому раніше форматі не відбувся. Віце-президент РРФСР Рущик О. В. особисто літаком відвідав Іран і Пакистан з метою повернення на батьківщину військовополонених. Однак ці візити не були успішними.

(Далі буде).

ДОВГІЙ ШЛЯХ З АФГАНСЬКОГО ПОЛОНУ І БЕЗВІСТІ

Щоб принизити значення цієї угоди, Б. Раббані говорив, що накопиченої зброї вистачить ще на два-три роки. Треба, щоб зброя, що вже є, перестала застосовуватися. Б. Раббані кілька разів намагався підвестися і перервати переговори.

Але ні міністр закордонних справ РРФСР А. Козирев, який вів вечірні переговори, ні представники республік своїми запитаннями та заявами не дозволили йому зробити цього.

Представники України запропонували компромісний варіант: поки важко домовитися з усього комплексу питань, необхідно хоча б забезпечити зв'язок полонених із родичами, а потім вирішувати питання об'єднання сімей та повернення полонених.

До якихось прийнятних рішень сторони не дійшли.

Пізно ввечері знову зустрілися з моджахедами, але вже в неофіційній обстановці на дипломатичному прийомі в посольстві Пакистану. Бесіди за східним чаєм і кавою вели невеликими групами. Ми переходили від однієї групи до іншої, розмовляли із співробітниками пакистанського посольства.

Ми говорили: «Чинний порядок звільнення полонених піднімає престиж і авторитет Наджибулли. А от якщо моджахеди віддали полонених без будь-яких умов, то цей факт став би вартим уваги та поваги».

«Так, ми і не тримаємо ваших людей. Вони гості й можуть виїхати або прийняти у себе батьків. Але зараз, поки йде війна, і те, й інше небезпечно», – стверджували наші співрозмовники.

«Наше нове втручання у внутрішні справи Афганістану, – стверджували ми, – призведе до того, що коли зараз нами незадоволена одна половина країни, то потім буде незадоволена й інша».

«У Наджиба немає прихильників», – стверджували наші опоненти.

А ми з розмови з міністром закордонних справ Таджикистану Л. К. Каюмовим знали, що Таджикистан готується до хвилі еміграції з Афганістану, якщо режим Кабула впаде.

Приємні східні співрозмовники. Але чому ж ми не можемо домовитися? Моджахеди вже не пам'ятають або не хочуть згадувати, що до Наджибулли був і М. Дауд, проти якого Б. Раббані та Г. Хекматіар підняли перше збройне повстання в 1975 році, і, зазнавши поразки, вже тоді відвели свої загоны до Пакистану. Не згадують Н. Таракі і Х. Аміна, при яких процвітав племінний геноцид і почалася масова еміграція. Саме тоді мільйони людей зірвалися з насиджених місць й пішли до Ірану та Пакистану. Десятки тисяч людей загинули від рук сатрапів Х. Аміна. Не згадують, що на багнетах Обмеженого контингенту до влади прийшов Бабрак Кармаль, а Наджибулла зробив усе, щоб чужоземна армія пішла з афганської землі. Не сам, звичайно, але все ж...

Ненависть. Глуха, сліпа, і жодною логікою її не оминуть, не пройти. Господарі прийому – співробітники пакистанського посольства були дуже уважні. Їхні стосунки з моджахедами можна було пояснити. Коли до сивобородих керівників опозиції підійшов стрункий, поголений, з неприхованою військовою виправкою пакистанець, вони всі піднялися, висловлюючи повагу, і вислухали його вітання стоячи.

Дочекалася мама сина. Аеропорт «Бориспіль», травень 1996 року.

маємо», – сказав я, переходячи до іншого чайного столика.

Після такого відвертого обміну думками у нас з'явилася надія на подальше плідне продовження переговорів. Логічно?

За нашою логікою – так. А вони зранку відхилили пропозицію про продовження протокольних переговорів.

На два дні замовкла преса, зникло з екранів телебачення повідомлення про переговори, не чути було й повідомлень по радіо.

Положення ускладнилося тим, що з-за кордону надійшли повідомлення, що фундаменталісти Хекматіара не визнають жодних угод, підписаних у Москві, а Наджибулла своїми військами завдав рішучої поразки моджахедам у провінції Нангархар.

Ми сиділи, «прив'язані» до телефону, чекаючи виклику, запрошення, отримуючи коротку інформацію з кабінетів МЗС СРСР і РРФСР. Безрезультативне перебування делегації затягувалося.

Пізно ввечері 14 листопада моджахеди заявили, що вони готові розмовляти тільки з представником Президента Росії І. І. Андроновим. Йому вони висунали свій варіант підсумкового документа. Моджахеди теж опинилися у складному становищі. Їм потрібен якийсь певний результат. Вони не можуть повернутися назад із порожніми руками. Адже противники переговорів говорили їм, що поїздка до Москви буде марною.

На ранок робочим групам МЗС Росії, а тепер центр тяжіння переговорів перемістився саме сюди, вдалося знайти формулювання, які могли б влаштувати обидві сторони.

І ось, вже по обіді, прямо в готелі, де зупинилися моджахеди, відбу-

Завершальний прийом і прес-конференція були організовані віце-президентом Росії О. Рущиким у Білому домі.

Поки всі ми чекали прийому, пакистанський генерал підійшов до мене і запитав, чи я не прийняв рішення летіти разом з ними і делегацією моджахедів прямо зараз, без дотримання формальностей. Я подякував йому за надану можливість і сказав, що скористаюся люб'язним запрошенням за першої ж офіційної можливості.

На прес-конференції О. Рущик та А. Козирев мали вигляд «злітаної пари»: на всі запитання А. Козирев швидко шепотів відповідь, а О. Рущик її озвучував.

Б. Раббані відповів на такі запитання: – Чи помітили ви, шановний професоре, відмінність позиції СРСР і РРФСР у ході переговорів?

– Позиція СРСР була більш обережною, а РРФСР – більш рішучою та продуктивною.

– Пане Раббані, який склад першої групи полонених, яку ви маєте намір звільнити до 1 січня 1992 року? Скільки і хто буде звільнений?

– Як тільки ми підготуємо цю групу, ви одразу дізнаєтесь.

– Які республіки братимуть участь у допомозі з відновлення афганського господарства, зруйнованого війною?

– Ті республіки, яким це економічно і політично доцільно. Найімовірніше, це будуть республіки, що межують з Афганістаном, – відповів віце-президент Росії О. Рущик.

Відразу після прес-конференції кортеж автомобілів від стін Білого дому доставив гостей до літака.

Вони полетіли. А ми залишилися із сумнівом у правильності нового вибору та з надією почали

Роздуми з приводу

За роки війни та анексії Криму, починаючи з 2014 року, росія загарабала сотні українських родовищ. За найскромнішими підрахунками, їхня вартість може становити від 12,5 трлн до 15 трлн доларів. Нафта, газ, вугілля, сіль, залізна і титанова руда, золото, уран, граніт, марганець і літій – доступ до них Україна втрачає через агресію РФ. Які наслідки цих втрат і чи зможе країна відновити видобуток після звільнення територій? ВВС Україна отримала ексклюзивні дані Інституту геологічних наук НАН України про обсяги втрат.

Війна за сировину

Ще на початку 2023 року, коли росіяни захопили багатий на поклада кам'яної солі Соледар, розташований поблизу Бахмута, лунали припущення, що керівнику ПВК «Вагнер» Євгенію Пригожину вони потрібні заради копалин. Про можливий інтерес до українських солі та гіпсу писала агенція Reuters із посиланням на представника адміністрації США.

Про значні запаси корисних копалин в областях, які росія окупувала, пишуть і російські державні ЗМІ, обговорюючи з експертами перспективи цих територій.

Науковці кажуть, що в Україні зосереджено близько 120 видів копалин, які мають промислове значення. Окрім того, є родовища 21 рідкісноземельного елемента з переліку 30 речовин, визначених Євросоюзом як «критична сировина». Вона необхідна для розвитку «зеленої» енергетики. Це літій, кобальт, скандій, графіт, тантал, ніобій та інші.

«Приблизно п'ять відсотків світових запасів «критичної сировини» – в Україні, яка займає лише 0,4 відсотка поверхні Землі», – про це заявляла заступниця міністра захисту навіколишнього середовища та природних ресурсів Світлана Грінчук на засіданні Європейської економічної комісії ООН.

РФ, позбавивши Україну доступу до своїх природних ресурсів, завдала збитків на мільярди доларів.

Інститут геологічних наук підрахував, що Україна зараз не контролює понад 700 родовищ з понад 2160. Тобто – майже третину. Вони розташовані на окупованих територіях або біля лінії фронту.

Що вкрадено на півдні?

Інститут оцінює втрати України, починаючи з анексії Криму росією у 2014 році.

На півострові та в акваторії залишилися родовища вуглеводнів, залізних руд, а також вапняків, потрібних для виробництва соди.

За роки незалежності Україна тільки почала освоювати запаси природного газу в Криму та південних областях. Їхні запаси оцінюють у щонайменше 2-3 трильйони куб. м газу, ще в трильйон тонн оцінюють запаси нафти з конденсатом, розповідає директорка Інституту геологічних наук НАН України, академік Стелла Шехунова.

також сировинну базу і комплекс з виробництва бром, оксиду магнію, соди, гафнію тощо.

Золоті розсипи, сіль і марганець

На окупованих територіях розташовані родовища золота. Вони різні за рівнем освоєння та походження, зокрема це Бобріківське родовище на Луганщині, Сурожське – непода-

Дорогоцінний літій

Запаси літію в Україні, за даними уряду, становлять близько 500 тис. тонн. Його видобуток не налагодили, але плани такі були.

росія окупувала щонайменше два родовища: Шевченківське Донецької області та родовище комплексних руд Крута Балка в районі Бердянська. Під контролем України

Але найбільші з них все ж розташовані на підконтрольній території, у Кіровоградській області. Якби росії вдалося окупувати найбільше в Європі родовище урану, вона б значно зміцнила своє становище на ринку ядерного палива, наголошує Стелла Шехунова.

Багато років Україна дешево продавала свою руду в росію, звідки отримувала ядерне паливо для АЕС. З перших років незалежності були плани побудувати підприємства з переробки руди та виробництва палива, це знизило б залежність від російських виробників ТВЕЛів.

Наслідки.

Що у майбутньому?

Міністр енергетики Г. Галущенко заявляв, що видобуток вугілля впаде на 40%. У вересні 2022 року уряд повністю заборонив його експорт.

Минулу зиму Україна трималася на внутрішніх запасах вугілля, але чи вдасться це зробити наступної? Дефіцит вугілля виник ще у 2014 році, коли проросійські сили окупували частину Донецької та Луганської областей.

Україна також припинила експорт газу й імпортувала його восени та взимку.

За даними консалтингової компанії GMK Center, на 42% скоротився експорт титанових руд.

Директор спецпроектів науково-технічного центру «Психея» Геннадій Рябцев вважає, що повномасштабна війна ставить під сумнів перспективи, а подекуди і доцільність видобування корисних копалин. Навіть після звільнення територій.

По-перше, відновити у повному обсязі роботу, наприклад, вугільних шахт, багато з яких і до війни були занедбані, неможливо. По-друге, каже експерт, виникнуть проблеми з обробкою сировини, адже значна частина підприємств металургійного комплексу на Донбасі зруйнована, а близько половини українських теплових станцій, які працювали передусім на вугіллі, зупинені.

По-третє, як каже Рябцев, відновлювати видобуток і розробку копалин заради експорту може бути невигідно через високу конкуренцію у світі.

Матиме сенс видобуток лише тих копалин, які користуються дуже великим попитом у світі або які є стратегічно важливими для України на кілька десятиліть вперед.

«Війна завдала надзвичайно сильного удару по всій національній економіці і, швидше за все, через неможливість відновити її у повному обсязі виникне потреба в розвитку інших галузей промисловості, зокрема, харчової та переробної, ІТ, галузі послуг», – підсумовує ВВС Україна Г. Рябцев.

Світлана ДОРОШ.

ПІДЗЕМНІ БАГАТСТВА УКРАЇНИ
Скільки з них захопила росія і чому вони можуть бути втрачені назавжди

Ці ресурси могли б забезпечити енергетичну незалежність країни й навіть створити нові статті експорту. Шехунова припускає, що Україна могла б стати другою в Європі державою-експортером природного газу.

росія захопила не лише акваторію родовищ та свердловини, але й інфраструктуру: сховища, судна, підводні газогони, бурові установки «Таврида», «Сиваш» і платформи «Петро Годованець», «Незалежність».

Найважче – з вугіллям

«Найбільші втрати, що їх зазнала Україна, це родовища горючих корисних копалин: вуглеводнів та вугілля», – каже ВВС Україна академік Шехунова.

Майже чверть українських родовищ нафти та газу – на окупованих російською армією територіях, але ситуація з вугіллям ще гірша: Україна не контролює 80% своїх вугільних родовищ.

Крім того, за словами міністра енергетики України Германа Галущенка, серед захопленого – чверть державних вугільних шахт.

Залізна руда

Вважається, що саме в Україні найбільші у світі поклада залізної руди, розповідає директорка Інституту геологічних наук.

2014 року в Криму захопили родовища Керченського залізорудного басейну, на базі яких працював Керченський залізорудний комбінат.

У 2022 році росія захопила також родовища Білозерського та Приазовського залізорудних районів у Запорізькій і Донецькій областях. Запаси руди лише Приазовського району оцінюють у три млрд тонн.

Ще у 2014 році Україна втратила майже 100% доломітів для металургії, 100% карбонатної сировини для виробництва карбонату натрію, 90% піленого каменю, понад 80% родовищ флюсової сировини, понад 95% родовищ вогнетривких глин, а

Херсон під водою та обстрілами. Скільки біді людям і скільки втрат багатств України спричинив варварський підрив агресором греблі Каховської ГЕС...

лік Бердянська Запорізької області, а також кілька родовищ у Донецькій області.

Критичною є ситуація з сіллю. Всі звикли, що Україна забезпечена кам'яною сіллю на сотні років. На баланс держави 15 родовищ, третина з яких ліцензовані. Але останні десять років усі потреби забезпечувало одне Артемівське родовище в Соледарі. Ще до окупації видобуток солі у Соледарі зупинили, і це спричинило дефіцит.

Наразі сіль на внутрішній ринок постачає тільки одне Дрогобицьке родовище на Львівщині, розповідає Стелла Шехунова. Унікальне Солотвинське родовище на Закарпатті заповнене через прорив води у 2010 році й втрачене.

Україна традиційно вважалася країною зі значними запасами марганцю, важливого для розвитку металургії. На окупованих територіях зараз Велико-Токмацьке родовище марганцевих руд у Запорізькій області.

Під постійними обстрілами Нікополь і Марганець на Дніпропетровщині, де видобувають марганець.

залишаються рудопроєви літію на Кіровоградщині.

Для росії літій – ласий шматок, оскільки на її території його не видобувають. Ще рік тому чиновник мінпромторгу РФ називав «гігантською» проблему літію в росії, оскільки Аргентина та Чилі зупинили експорт, а єдиним постачальником лишалася Болівія.

росія також імпортує каолін, і до війни Україна була на першому місці серед постачальників. Зараз родовища у Донецькій області захоплені, а «керівники» самопроголошеної «ДНР», як повідомляють сепаратистські інтернет-ресурси, кажуть про плани відновити видобуток.

Які стратегічні запаси не захоплені

Україна до війни входила у десятку найбільших урановидобувних країн.

На невідконтрольних територіях Миколаївської, Харківської, Донецької і Луганської областей є родовища урану, які ще не розроблялися Україною.

Поради психолога

ЯК ПІДВИЩИТИ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ у разі недосипання після нічних повітряних атак

– Останнім часом українські громадяни перебувають у стані потужного стресового навантаження, через нічні атаки вони втрачають можливість нормально спати, а через виснаження знижується працездатність і загальне самопочуття.

– Ми здатні все подолати, еволюція заклала в нас потенціал для самовідновлення. Крім того, нинішні ворожі атаки не ідентичні тим, що ми переживали понад рік тому. Тоді було більше невизначеності, ми вірили в перемогу, але незрозумілим був шлях попереду. Нині завдяки нашій ППО це не така небезпека, як була тоді, але це розуміння – з когнітивної сфери. А коли включається страх, стрес – це емоції найдавніші, тому сильніші – і логіка відходить на другий план. Емоційний механізм даній людині, щоб вижити, він визначає небезпеку, тому заглушає когнітивну складову в момент стресу. Технічний прогрес не змінив біологічні механізми людини.

Сучасна людина живе в парадигмі якості життя, задоволення від нього. Але війна це змінила, ми повернулися на початковий рівень – спочатку вижити, а потім вже повернути здатність отримувати задоволення від життя.

– Як організм реагує на стрес?
– Це має форму проявів тривожного реагування на надмірний стресовий подразник, початків соматичних захворювань, депресивних розладів. Тому нині всі лікарі ставлять запитання – як ви спите?

– Що робити, коли існують порушення сну, тривожність і недосипання?

– По-перше, не панікувати, якщо ви погано засинаєте, це нормальна фізіологічна реакція на стрес. Крім того, слід пам'ятати: в нас закладені

ний потенціал самоцілення. Тому для початку можемо вжити простих заходів – намагатися налагодити режим сну. Звичайно, неприємно, коли о третій ночі звучить сирена, але до третьої години теж можна поспати, це буде ресурс для організму.

Як налагодити режим? Лягати в один час доби, для хронобіологічних механізмів це важливо. Не навантажувати себе перед сном ні інформаційно, ні фізично. Я розумію, що українцям нині майже неможливо лишити телефон поза межами спальні. Дослідження показують, що лише 15% наших громадян вміють споживати інформацію безпечно. Тобто 85% надмірно занурені в інформаційний простір стосовно війни. Варто намагатися перед сном скорочувати споживання інформації, до якої ми вразливі. За годину до сну краще випити трав'яний чай, а не каву. Це прості доступні кроки, важливі для профілактики негативних психічних станів. Дозвольте собі маленькі тілесні радощі: улюблений сорт чаю, випитий з красивої чашки – це просто та ефективно. Навіть поки ти готуєшся до чаювання, обираєш, заварюєш – це вже час поза інформаційним простором.

Не варто йти шляхом – побільше кави мене збадьорить, бо ресурс організму не безмежний, і він виснажиться, якщо ми будемо штучно себе стимулювати. Також для нормалізації сну є проста техніка – поступове напруження і розслаблення усіх м'язів

Українці багато місяців живуть в умовах війни, під звуки сирен, у стані хронічної втоми, безсоння й стресу. Як зберегти ментальне здоров'я в умовах постійних ракетних і дронних атак? Своїми думками на актуальну тему поділилася Маріанна Маркова, докторка медичних наук, професорка Харківського національного медичного університету.

по черзі. Ми постійно напружені, весь час у тонусі, це нормально, організм так тримає нас як може. Інша ефективна техніка – нормалізація дихання «на 4–7–8 секунд». Спочатку рахуємо до 4 одночасно вдихаємо, поки рахуємо до 7, затримуємо дихання і на 8 видихаємо. Повторюємо кілька разів. Це дуже сприяє розслабленню. Ми повинні пристосуватися до стресу, навчитися опанувати його, бо життя без стресу не існує.

– Звідки черпати сили в умовах підвищеного стресу під час війни?
– З 2014 року ми вивчаємо досвід іноземних колег, які пережили війну. Ізраїльський вчений і практик Мулі Лаад розробив модель психологічного виживання людини після сильного стресу. Це 6 ресурсів для адаптації в умовах підвищеного стресу, які допомагають знаходити сенс у подальшому житті:

- віра (в Бога, в себе, в Перемогу, у громадянське суспільство, відчуття причетності до чогось значного);
- емоції (фокусування на власних почуттях, усвідомлення зміни психічного стану, вміння опанувати емоції);
- спілкування (друзі, колеги, родина, соціальна підтримка);
- уява (творчість, інтуїція, додат-

- кові соціальні ролі);
- критичне мислення;
- фізична активність.

І я би додала до цих ресурсів емоційно забарвлені стосунки.

– Часто людям після вкотре перережитого обстрілу здається, що в них ПТСР, чи це реально?

– По-перше, посттравматичний стресовий розлад не виникає раптово, по-друге, він передбачає цілий комплекс симптомів, тобто це діагноз, який може поставити тільки спеціаліст. Стабільна тривожність – це ще не ПТСР.

Протягом кількох років в Україні діє глобальна флагманська програма ВООЗ – mhGAP (Mental Health Gap Action Programme), спрямована на підвищення доступу до послуг з охорони психічного здоров'я шляхом залучення неспеціалізованих із психічного здоров'я кадрів (наприклад сімейних лікарів) до надання допомоги особам із психічними розладами.

Мета програми – навчити лікарів не зі сфери психічного здоров'я ідентифікувати проблему і надавати першу допомогу. Щоб зрозуміти, чи потрібно направляти людину до психолога, психотерапевта чи психіатра. Тренерами цієї програми стали най-

кращі фахівці цієї сфери, вони навчають сімейних лікарів первинному веденню психічних розладів. Тож варто звертатися принаймні до сімейного лікаря, щоб з'ясувати, що насправді відбувається з вашою психікою.

– Стрес, криза, травма – чим відрізняються ці поняття?

– Стрес – це частина нашого життя, еустрес – це конструктивна відповідь, коли ми опанували стрес, це корисний стрес, завдяки якому підвищуються захисні сили організму, а дистрес – це шкідливий стрес, коли ми виснажились, але не адаптувалися до ситуації і це призвело до розвитку психічних соматичних проблем. Еустрес може бути позитивною емоцією. Дистрес спричиняє негативна подія. Психотравма – це надпотужна стресова ситуація, нетипова для звичайного життя: обстріл, бойові дії, загубель побратима. Криза – це багато травм значної інтенсивності, це системний стрес.

Стрес опанувати можливо, психотравму пережити наодинці складно, із кризи вийти самотужки дуже складно. Однак, по-перше, у кожного є потенціал для самоцілення, по-друге, у країні є потужна система фахівців з охорони психічного здоров'я. Нині ця проблема вирішується на державному рівні.

– Як лайфхаки порадиште?

– Вірити в себе, в потенціал організму до самоцілення. Водночас не перецінювати свої можливості і звернутися вчасно за допомогою, це справді ефективно. І намагатися знаходити приємні моменти, попри все, отримувати задоволення від життя, щоб триматися і наближати нашу Перемогу.

Леся МЕДВЕДЕНКО, АрміяInform.

ПЕРЕДПЛАТА

**Побратиме,
це наша
з тобою газета!**

Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань повідомляє, що триває передплата на періодичні видання на друге півріччя 2023 року.

Газету Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організацій УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передує передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

**на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн.**

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Патріотичне виховання

ІСПИТ НА ВПРАВНІСТЬ І МУЖНІСТЬ

Щороку у Шепетівському фаховому коледжі Подільського державного університету фінальним етапом проходження курсу предмету «Захист України» є навчально-польові збори, проводять які допомагають місцеві «афганці». І цього разу такий захід став своєрідним екзаменом для учасників на вправність і мужність.

ПРОТЯГОМ ТРЬОХ ДНІВ учасники навчально-польових зборів виконували цікаві нормативи. Зокрема, з неповного розбирання та збирання автомата АК, стрільби з пневматичної зброї, накладання пов'язок. Цікавими та пізнавальними для студентів були спортивні ігри, тактична підготовка, додало азарту й одягання протигазу.

Незабутнім був і похід навчальних груп разом із викладачами. Марш-кидок легким не буває, але на призначеному місці учасники зборів мали нагоду скуштувати смачного козацького кулішу від ветеранів.

— І цього горіч хлопці та дівчата засвідчили високий і достатній рівень знань з вогневої і тактичної підготовки, основ цивільного захисту й домедичної допомоги, — говорить керівник навчально-польових зборів викладач предмету «Захист України», учасник бойових дій Валентин Олексійович Гриньов. — Принагідно хочу подякувати за допомогу, яку надала Шепетівська Співка ветеранів Афганістану. Завдяки «афганцям» учасники зборів мали змогу виконати стрільбу з автомата Калашникова холостими набоями й змістовно провести дозвілля на природі.

Також вдячні Галіні Веселковій, яка є головою Шепетівської міської районної організації Товариства Червоного Хреста України, за матеріальну допомогу та проведені представниками організації практичні заняття з надання першої (домедичної) допомоги.

Виховуємо захисників і патріотів!

В. ВАСИЛЕНКО.

ВЕТЕРАНИ У ЦЕНТРІ УВАГИ

Пам'ять

Відбувся творчий звіт-концерт до 35-річчя діяльності Центру дитячої та юнацької творчості Деснянського району столиці України та ювілею директорки закладу Н. Кібардіної.

НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА – лауреат фестивалю народної творчості працівників освіти міста Києва, творча особистість, яка всім серцем любить пісню. Цю любов вона перейняла від матері і нині передає своїм учням, зокрема, і своїй онучці. У піснях вона намагається розказати про себе, свої думки, життя та долю рідної України.

Наталія Петрівна у власній творчій діяльності віддає велику шану ветеранам – захисникам Батьківщини. На всіх урочистих заходах вона бере на себе складну і відповідальну роль автора сценарію і ведучої. Бере активну участь у патріотичному вихованні творчої молоді і разом зі своїми вихованцями прикрашає концертні програми для ветеранів.

Привітати директорку Центру і

творчий колектив прийшли почесні гості та друзі: голова Деснянського району в місті Києві державної адміністрації Дмитро Ратников, начальник Управління освіти Деснянського району Людмила Рожкова, представники Української Співки ветеранів Афганістану та

районної «афганської» організації, Добровольчого формування територіальної громади 31-го Деснянського району.

Душевна атмосфера, народні мотиви, пісні, виконані Наталією Кібардіною, пронизували свято, а історії її життя та творчості підсилювали камерну вишуканість події. Лунало багато теплих слів і привітань. Для освітній творчий вечір став тихою розрадою та джерелом сил і натхнення.

У святковому концерті взяли участь народний художній колектив вокальна студія «Елегія» та педагог ЦДЮТ Альжбета Беженар.

УСВА від щирого серця вітає Наталію Петрівну з ювілеєм і 35-річчям діяльності ЦДЮТ Деснянського району! Бажаємо міцного здоров'я, нових досягнень та успіхів. Нехай завжди, аж до сторіччя, вас супроводжує щаслива зоря удачі, Боже благословення, а у вашому домі панують любов, злагода й добробут!

Спорт

БЛАГОДІЙНИЙ ВЕЛОПРОБІГ У ВИШИВАНКАХ

Недавно ми святкували День української вишиванки. Мешканці Шепетівщини виявили бажання відзначити це свято співзвучно із сьогоднішнім – вшанувати героїв, організувавши велопробіг, присвячений мужнім захисникам країни.

ВЕЛОПРОБІГ відбувся під егідою відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Шепетівської міської ради. Цю гарну ідею підтримала й Шепетівська спілка ветеранів Афганістану.

Перед тим як рушити у дорогу, всі, хто бажав допомогти ЗСУ, кидали у скриньку кошти, а натомість отримували пам'ятні медалі, присвячені цьому дійству. Загалом було зібрано 11002 гривні, які підуть на потреби українських захисників.

Проїхатись містом на велосипеді до популярної зони відпочинку «Лісовий кордон» і подолати заплановану заздалегідь відстань виявили бажання понад 250 учасників. Колону велосипедистів до місця призначення і назад супроводжували працівники патрульної поліції та екстреної медицини.

Поки ветерани-«афганці» Валерій Косоков, Валерій Окорський,

Олександр Гуринович, Фелікс Козерацький, Василь Яворський, Валентин Гриньов та Юрій Гаврилюк закінчували готувати козацький куліш і рибну юшку, учасники велопробігу розважалися на спортмайданчику, де проводили спортивні конкурси.

Тим часом поспів обід, зварений на багатті. І смак та запах заповнили усю зону відпочинку. Право зняти пробу було доручено Наталії Стасюк – керівниці відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Шепетівської міської ради.

Найпершими до обіду були запрошені діти та їхні мами. На десерт від Шепетівської Співки ветеранів

Афганістану та парафіян храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії, які також взяли участь у заході разом з протоієреєм Федором Вересюком, було запропоновано смачне морозиво. Небайдужі спонсори пригостили малечу й іншими смаколиками.

Організатори благодійного велопробігу у вишиванках щиро вдячні усім, хто долучився до цього дійства, а особливо нашим захисникам, героїчні зусилля яких дозволяють проводити такі актуальні нині заходи.

**Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій.**

РОСТУТЬ АКТИВНИМИ Й СПОРТИВНИМИ

Вже стало доброю традицією для Полонської організації ветеранів Афганістану проводити різні спортивні змагання серед шкільної молоді, підтримувати насаду до здорового способу життя, активного проведення дозвілля.

ЦЬОГО РОКУ під егідою організації та за сприяння БФ «Свідомі» відбулися змагання серед школярів із баскетболу, які були присвячені 34-й річниці виведення радянських військ із Афганістану. Брала участь команда загальноосвітніх навчальних закладів Полонської ОТГ. Перше місце вибороли спортсмени Полонського ліцею №4, друге – Полонського ліцею №1, третє – Кустовецького ліцею. Кращим гравцем визнано Віталія Хилюка, який отримав грамоту і статуетку. Переможцям вручили кубок, медалі та грамоти.

Проведено турнір з волейболу, присвячений пам'яті полеглих в Афганістані. Перемогли волейболісти Новоселицького ліцею, друге місце дісталось спортсменкам Полонсь-

кого ліцею №1, третє – гравцям Кустовецького ліцею. Кращою волейболісткою визнано Софію Горшешник із Новоселицького навчального закладу.

У змаганнях серед юнаків перше місце здобули спортсмени із Кустовецького ліцею, друге – із Новоселицького ліцею, третє – Полонського ліцею №4. Кращим гравцем визнано Назара Луцька із Полонського ліцею №1. Переможці отримали грамоти, медалі, м'ячі. Команда-переможець із гордістю прийняла кубок. Також кращому гравцю вручили статуетку і м'яч у подарунок.

За сприяння Полонської організації ветеранів Афганістану, БФ «Свідомі» й відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету По-

лонської міської ради ОТГ розігравався кубок у турнірі з футболу пам'яті загиблого в Афганістані Олександра Димніча. У фінальній частині брали участь 6 команд. Перше місце посіли футболісти Полонського ліцею №1, друге – Кустовецького ліцею, третє – Полонського ліцею №4. Кращим гравцем визнано Назара Луцька із Полонського ліцею №1. Переможці отримали грамоти, медалі, м'ячі. Команда-переможець із гордістю прийняла кубок. Також кращому гравцю вручили статуетку і м'яч у подарунок.

Ірина КОВАЛЬ.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 605.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ